

Autor stanoví přesně *pojmem* „volného uvážení“, probírá nejdůležitější theorie o něm a dotyčná zákonná ustanovení rakouská, německá a jiných států, pojednává pak o *mezích volného uvážení*, při čemž zvláště obsažná kapitola věnována jest kritice francouzské theorie a praxi. Na konci spisu podány jsou úvahy de lege ferenda a stručný přehled výsledků. Pro českého čtenáře zvláště sympatickým jest, jak bedlivě a pilně hledí si spisovatel i české literatury právnické (hlavně prací Pražákových), za kteroužto svědomitost dostalo se mu dokonce i výtky recensenta v „Archiv für öffentliches Recht“, že všímá si exotických pramenů. Milým zadostiučiněním pro autora tohoto oznámení konečně jest, že spisovatel obírá se ve svých úvahách de lege ferenda také otázkou, které věnoval jsem články „Žaloba pro odpíranou spravedlnost“ v I. ročníku „Správního obzoru“ a že dochází k témuž výsledku jako já. („Noch eines insbesondere wäre erforderlich, um die Wirksamkeit der vorgeschlagenen Neuregelung zu sichern. Es müßte Vorsorge dafür getroffen werden, daß die Behörde nicht aus Opportunitätsrücksichten gesetzlich gebundene Verwaltungsakte ungebührlich verzögern oder durch stetes Verschieben — Liegenlassen der Akten u. s. w. — gänzlich unterlassen könne.“ Str. 255.)

Budiž mi dovoleno, abych jako dodatek ku citovaným svým článkům uvedl čl. 3. francouzského zákona ze dne 17. července 1900, o jehož existenci jsem před četbou Launova díla nevěděl: Dans les affaires contentieuses qui ne peuvent être introduites devant le Conseil d'État que sous la forme de recours contre une décision administrative, lorsqu'un délai de plus de quatre mois s'est écoulé sans qu'il soit intervenue aucune décision, les parties intéressées peuvent considérer leur demande comme rejetée et se pourvoir devant le Conseil d'État. Weyr.

Félix Moreau, professeur à la faculté de droit de l'université d'Aix-Marseille: *Précis élémentaire de droit constitutionnel*; 7ème édition. Paris 1911 (str. 580).

Spisovatel jest rozhodným stoupencem t. zv. klasické školy francouzské (Esmeinovy). V nauce o státu, o svrchovanosti, vůbec v základních pojmech shoduje se celkem úplně s Esmeinem. Stát jest jemu právnické zosobnění určité společnosti lidské. Právo přirovnává tedy stát k osobě; stát jest individuum a v jeho individualitě záleží svrchovanost. Svrchovanost (souverenita) státu jest buď vnější, buď vnitřní. Vnější svrchovanost jest potvrzení vlastní a autonomní existence vůči státům ostatním; vnitřní svrchovanost jest pak potvrzení existence státu vůči ostatním hromadným osobám, jež ve státu žijí a vůči jednotlivcům. Ze svrchovanosti vyplývají moc rozkazovací a donucovací; ovšem moci tyto s ní nesplývají, nýbrž jsou pouze dvě právnické manifestace existence státu.

Tento pojem svrchovanosti vede přímo k teorii o svrchovanosti národní. Ve skutečnosti jest to národ, který tvoří stát, a svrchovanost přirozeně spočívá v celém národě. Je-li však svrchovanost právnický výraz individuality státu, a je-li formace státu přirozeným zjevem, jest zbytečno přítí se o původu svrchovanosti.

Osobnost státu se jeví ve funkcích, kteréž jsou vykonávány orgány. Rozeznáváme funkce dvě: zákonodárnou a výkonnou. Funkci čili moc soudcovskou jakožto samostatnou (třetí) funkci uznati nelze, ježto soudce nemá v podstatě funkce jiné, než užití zákonů, a není zde podstatného rozdílu mezi tímto způsobem výkonu zákonů a způsoby jinými jich výkonu. Zákonodárná funkce jest buď moc ústavodárná, buď moc zákonodárná v pravém slova smyslu, buď moc nařizující. Funkci výkonnou lze rozlišovati dle dvou hledisek: výkon určitého pravidla spadá buď v obor sporný buď v obor nesporný. V prvním případě mluvíme o moci soudcovské, kde opět rozeznáváme soudnictví soudcovské a soudnictví správní. V druhém případě lišívá se mnohdy mezi vládou a mezi správou, ač ve skutečnosti rozlišování toto jest velmi nesnadné.

V další části úvodu obírá se spisovatel formami státními, načež přechází k hlavnímu obsahu knihy.

Kniha I. jest částí historickou; probrány jsou zde všechny ústavy francouzské, od ústavy z r. 1791 až do ustavení Třetí Republiky. Přidán jest stručný výhled po ústavách států cizích.

Kniha II. jedná o parlamentu. Vyloženy jsou zde složení, ústava, pravomoc obou komor, sněmovny poslanecké i senátu, způsob jednání v parlamentu i vzájemný vliv obou komor na sebe.

Kniha III. jedná o vládě a o jednotlivých jejích orgánech, kniha IV. o vztazích mezi parlamentem a vládou, o podstatných zásadách režimu parlamentárního, o jeho přednostech, i stinných stránkách. Kniha V. jedná o revisi ústavy, kniha VI. o veřejných svobodách.

Kniha tato jest velmi cennou příručkou ústavního práva francouzského určenou k potřebám studijním. Psána jest, jak již výše uvedeno, v duchu panující státovědecké školy francouzské a odchyluje se od nauk této školy jen v některých částech, na př. v nauce o dělení funkcí, kde spisovatel rozlišuje dvojí funkci: zákonodárnou a výkonnou, kdežto výše uvedená škola rozlišuje funkci trojí: zákonodárnou, výkonnou a soudcovskou. V části zvláštní rozchází se dále spisovatel s Esmeinem zejména v mínění, jaký vliv přísluší oběma sněmovnám na existenci vlády; spisovatel hájí náhled, že v tomto směru mají obě sněmovny rovné právo, naproti tomu Esmein (*Éléments de droit constitutionnel français et comparé*, 5ème édition) tvrdí, že pro existenci určitého ministerstva jest směrodatno pouze votum sněmovny poslanecké.

Kniha tato vykládá ústavní právo francouzské neobsahující celkem nijakých polemik.

Boh. Baxa.

Courtenay Ilbert: Parliament, its history, constitution and practice. London, 1911, str. 254.

Kniha tato, která vyšla jako první číslo nově založené bibliotéky: Home University Library of modern Knowledge vycházející v Londýně, jest sepsána od sekretáře sněmovny poslanecké. Předslán jest stručný, historický vývoj anglického parlamentu. Na to jest vyloženo, jakým způsobem jest složena sněmovna poslanecká, jaká jsou její práva v oboru zá-